

Bron: VLIZ Fotogalerij - Collectie Daniel Moeyaert, 2008

“AEN ALLE TEGENWOORDIGEN EN TOEKOMENDEN, SALUT”: MARKANTE VISSERIJWETGEVING

Jan Haspeslagh en Ann-Katrien Lescrauwaet

Jan Haspeslagh

Vlaams Instituut voor de Zee, VLIZ

Wandelaarkaai 7, 8400 Oostende

E-mail: jan.haspeslagh@vliz.be en

annkatrien.lescrauwaet@vliz.be

Hoe vrij de visser zich ook mag voelen eens hij het ruime sop gekozen heeft, toch heeft hij altijd rekening moeten houden met de slagschaduw van overheden die tot ver en diep in zee hun macht en invloed wilden doen gelden. Voor een goed begrip van de impact die de verschillende autoriteiten op de zeevisserij gehad hebben, is een volledig overzicht van de wetgeving ter zake onontbeerlijk. De VLIZ-bibliotheek verzamelt daarom alle wetten, ordonnanties, decreten, besluiten, plakkaten, reglementen en andere relevante regelgeving, met betrekking tot de Belgische zeevisserij. Deze collectie wordt digitaal ontsloten en vrij beschikbaar gesteld voor verder onderzoek of raadpleging. De doelstelling is om op termijn een volledig historisch overzicht van visserijwetgeving aan te bieden, zover als relevant terug in de tijd, ontsloten via de databank van het geïntegreerd marien informatiesysteem (IMIS), maar ook via eindproducten van het project “Een eeuw zeevisserij in België”, zoals de tijdslijn (fig. 2). Het eerste stuk wetgeving dat werd bijeengebracht - de nationale wetten en Koninklijke Besluiten van het koninkrijk België - is reeds volledig ontsloten via IMIS (fig. 1) en de tijdslijn.

VLAAMS INSTITUUT VOOR DE ZEE
MARIEN EN KUSTGEBONDEN ONDERZOEK & BELEID IN VLAANDEREN

U bent hier: VLIZ > Cijfers&Beleid

Een eeuw zeevisserij in België : Koninklijke wetten & besluiten [\[Naar intro\]](#)

Periode	Titel	Inhoud
1814-1815	Journal officiel du Gouvernement de la Belgique	
1816-1830	Journal officiel du Royaume des Pays-Bas	
1830	Bulletin des arrêtés et actes du Gouvernement provisoire de la Belgique	
1830-1831	Bulletin officiel des décrets du Congrès national de la Belgique, et des arrêtés du Pouvoir exécutif	
1831-1845	Bulletin officiel des lois et arrêtés royaux de la Belgique	
1845-1850	Recueil des lois et arrêtés royaux de Belgique	
1851-1961	Verzameling der wetten en koninklijke besluiten van België = Recueil des lois et arrêtés royaux de Belgique	
1962-1972	Verzameling der wetten en besluiten = Recueil des lois et arrêtés	
1973-1991	Verzameling der wetten, decreten en besluiten = Recueil des lois, décrets et arrêtés	
1992-1994	Verzameling der wetten, decreten, ordonnances en verordeningen = Recueil des lois, décrets, ordonnances et règlements	

Fig. 1 Op de projectpagina van “Een eeuw zeevisserij in België” wordt de collectie Koninklijke Wetten & besluiten opgelijst met een directe link naar de volledige teksten in de IMIS-databank (www.vliz.be/cijfers_beleid/zeeverij/laws_acts.php).

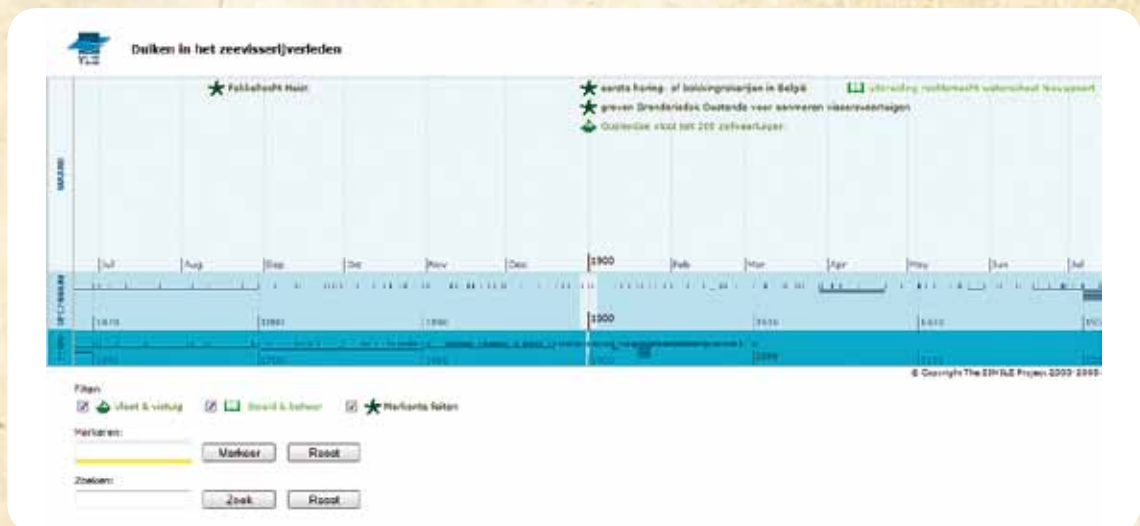

Fig. 2 De tijdslijn laat toe om door de tijd heen te navigeren op zoek naar relevante visserijwetgeving. Daarnaast wordt ook informatie over vissersvaartuigen, vistuig, en markante feiten uit de visserijgeschiedenis gevisualiseerd (www.vliz.be/cijfers_beleid/zeevisserij/timeline.php).

Een snelle blik op deze teksten leert ons dat de nationale - later federale - staat zich heel snel intens ging moeien met veel aspecten van het visserijbedrijf (fig. 3). Bescherming van visbestanden, reglementering over vistechnieken, strand- en kustvisserij, premiestelsels (fig. 4), subsidiëring van scheepsbouw, vlootbeheer: het zijn maar enkele domeinen waar regering en parlement zich over bogen.

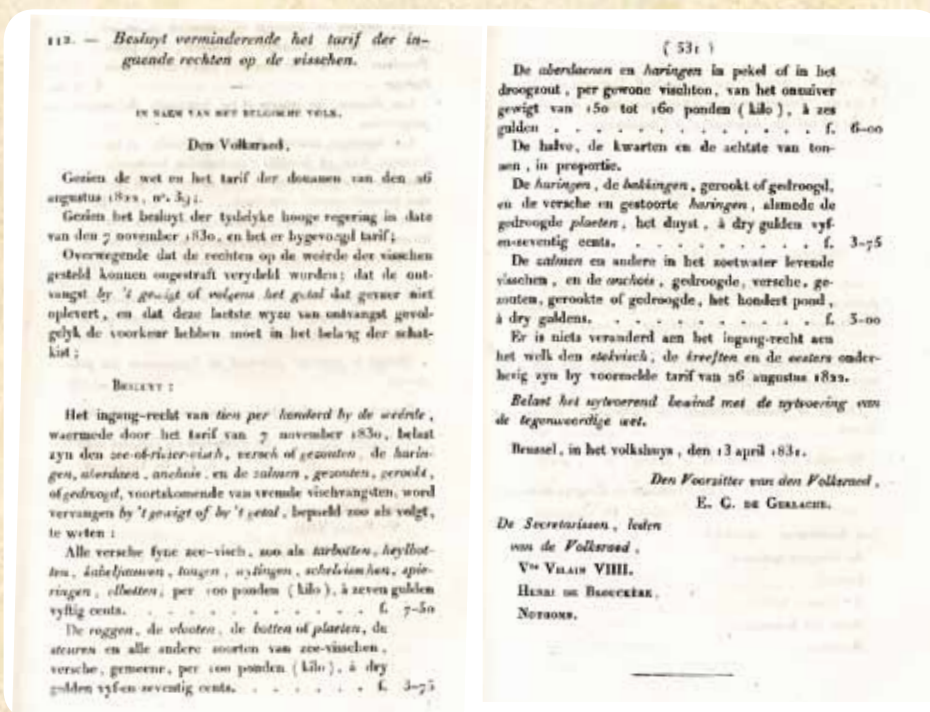

Fig. 3 De allereerste Belgische visserijwet van 13 april 1831, “Besluit verminderende het tarief der ingaande rechten op de visschen”, was een aanpassing van een wet uit de periode van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden (1822). Markant detail: de tarieven zijn hier nog uitgedrukt in guldens, gezien de Belgische frank op dat moment nog niet in voege was.

Er was ook heel vroeg reeds aandacht voor fiscaal-economische inmenging: beheers- en controleorganen werden opgericht, zeevaart- en visserijverzekering werden ingesteld, prijzen en taksen werden gereguleerd, in- en uitvoerregels en controle hierop dienden smokkel en “zwarte vishandel” in te perken, protectionistische maatregelen moesten de sector als geheel beschermen tegen buitenlandse concurrentie.

CHAPITRE II.

Conditions à remplir pour l'obtention des primes.

Saisons de la pêche.

Art. 4. Seront admis à faire valoir leurs droits à la prime :

A. Les bâtimens qui auront été employés en été et en automne, dans les délais fixés par la loi, à la hauteur de *Hitland*, d'*Edimbourg* et sur les côtes d'*Angleterre*, à la pêche du hareng destiné à être salé et mis en caque ;

B. Ceux qui auront exercé la pêche de la morue, pendant les mois de décembre et de janvier, entre les 55° et 56° degrés, au nord du *Doggersbank*, et, plus à l'est, jusqu'à 10 ou 12 milles de la côte de *Jutland*, et pendant les mois de février et de mars, entre les 56° et 57° degrés, soit au grand *Visschersbank*, soit, plus à l'est, au *Steyle Doggers-sand* ;

C. Ceux qui auront exercé cette même pêche entre les îles *Foroë* et *Schetland*, entre les 60° et 62° degrés de latitude, et, sur les côtes d'*Islande*, entre les 65° et 67° degrés de latitude septentrionale.

Fig. 4 Vanaf 1836 werden verschillende premiestelsels ingevoerd. Deze regelgeving was zeer gedetailleerd over wat en waar gevisst mocht worden om premies te kunnen opstrijken. In deze wetten vindt men dan ook mariene toponiemen terug die nu niet meer gebruikt worden, zoals hier “Visschersbank” of “Steyle Doggers-sand”.

Daarnaast kwam er ook al gauw een prille vorm van sociale zekerheid op maat van de visserijsector (fig. 5 en 6). Ziekte- en invaliditeitsverzekering, pensioenkas en voorzichtige pogingen om arbeidsomstandigheden te regelen werden langzaam maar zeker van het lokale naar nationale niveau getild. Omdat zeevisserij - zeker voor een kleine kuststaat als België - internationaal is, kwam er ook wetgeving als gevolg van internationale verdragen tussen de Noordzeestaten (en veel later omwille van Europese richtlijnen), en werd er een zeevaartpolitie opgericht met bijhorende reglementerings- en beheersmaatregelen.

Reglement voor de inrigting eener kas van voorzienigheyd, dienende om onderstand te verleenen aen weduwen van visschers, benevens aen verminkte en bejaerde visschers, te Heyst.

REGLEMENT

Voor inrigting van eene kas van voorzienigheyd voor de visschers, hunne weduwen en kinderen, in de Panne, gemeente Adinkerke.

N° 117. ARRÊTÉ ROYAL approuvant le règlement de la caisse de prévoyance des pêcheurs d'Ostende.

Fig. 5 Vanaf 1843-1844 kregen de toenmalige kustvissers uit Heyst, De Panne, Nieuwpoort, Oostende en Blankenberge toegang tot sociale voorzieningen, die meer en meer nationaal geregeld werden.

Le trésorier est chargé des fonctions suivantes :

- 1° De la recette des deniers dus à la caisse et que les redevables, en ce qui concerne les retenues, sont tenus de verser entre ses mains, sur état, à l'échéance de chaque trimestre ;
- 2° Du placement des fonds disponibles, lesquels, sur une décision à prendre par la commission, seront ou convertis en fonds publics belges ou placés à intérêt dans une institution publique. Cette conversion ou placement se fait dès qu'il y a en caisse une somme de mille francs excédant celle nécessaire au service de la caisse pendant le trimestre courant ;

Fig. 6 De nationale inmenging in de sociale zekerheid voor vissers wordt onder andere duidelijk door de verplichting om de fondsen te beleggen in staatspapier.

De uiteindelijke historische interpretatie van de evolutie en impact van deze nationale wetgeving op de sector is uiteraard voer voor verder onderzoek. Deze volledig ontsloten collectie is daarbij een unieke documentaire bron, permanent en vrij beschikbaar. Maar ook wie gewoon nieuwsgierig is en wil weten of visquota's altijd bestaan hebben, of bijvoorbeeld een lijst wil van wat matrozen vooral niét mochten meenemen aan boord, vindt in deze verzameling een antwoord.

DANKWOORD

Het uitbouwen van deze collectie wetgeving was en is alleen mogelijk dank zij de medewerking van onderstaande instanties en personen.

Voor het ter beschikking stellen van hun documenten:

- Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience Antwerpen
- Rijksarchieven Brussel en Brugge
- Dienst Zeevisserij Oostende

Voor het vele ondersteunende werk:

- Heidi Debergh
- Ann-Katrien Lescrauwaet
- Liesbeth Lyssens
- Hans Pirlet
- Jan Mees